

Asia: VN/1531/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta (alkoholijuoman toimittaminen, etämyynti ja markkinointi)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

A-Kiltojen Liitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi alkoholilain muuttamisesta (alkoholijuoman toimittaminen, etämyynti ja markkinointi). Lausunrossamme tuomme päihdetoipujajärjestön näkökulmasta esiin huolestamme esitettyjen lakimuutosten vaikutuksista, ja esitämme, että esitettyjä lakimuutoksia ei tehtäisi.

Alkoholihaittojen lisääntyminen ja polarisoituminen saatavuuden helpottuessa

Tutkimustieto puoltaa vahvasti sitä, että alkoholin saatavuuden helpottaminen ja kotiinkuljetus lisäävät alkoholinkulutusta ja sen terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä haittavaikutuksia. Tämä todetaan myös hallituksen esityksessä. Ei ole mitään takuuta siitä, että muut tekijät kuten heikko taloustilanne tai alkoholipolitiikasta riippumaton kulttuurimuutos jatkuvat tavalla, joka riittäisi kompensoimaan alkoholin myynnin laajentamisen vaikutuksia. Tämä koskee koko väestöä – ei vain yksittäisiä ryhmiä. Alkoholin käyttöön liittyvät mittavat terveys- ja hyvinvointihaitat näkyvät niin työelämässä, perheissä kuin terveydenhuollossa.

Kotiinkuljetuspalvelut voivat houkutella erityisesti niitä, joilla on jo ennestään riskikäyttöä, mutta vaikutukset ulottuvat laajasti myös kohtuukäyttäjien ja heidän lähipiiriinsä. Todennäköisesti kotiinkuljetuksesta on suurin hyöty paljon alkoholia käyttäville, mikä voi olla omiaan lisäämään juuri näiden riski- ja ongelmakäyttäjien kulutusta.

Alkoholijuomien toimittaminen erityisesti koteihin voi lisätä myös alaikäisten alkoholinkäyttöä, perheissä läheisten, erityisesti lasten, kokemia alkoholihaittoja sekä huonokuntoisten ikääntyneiden alkoholinkäyttöä. Kulutuksen siirtyminen kotioloihin sekä pidempi yhtäjaksoinen juominen

lisäävät todennäköisesti perhe- ja lähisuhdeväkivallan määrää. Esityksessä tunnistetaan lasten ja nuorten altistuminen haittavaikutuksille, mutta konkreettiset toimet näiden ehkäisemiseksi puuttuvat.

Sote-palvelujen kuormituksen kasvu alkoholihaittojen lisääntyessä

Alkoholi aiheuttaa hyvin paljon kuormitusta sote-palveluihin ja sote-palveluiden rahoitustilanne on äärimmäisen tiukka ja haasteellinen. Siksi sellaiset esitykset, jotka voivat entisestään vaikeuttaa tätä yhtälöä eivät ole kannatettavia ja ovat ristiriidassa julkisen talouden kestävyys- ja kansanterveyden tavoitteiden kanssa.

Nyt esitetyt alkoholilain muutokset voivat lisätä haavoittuvien väestöryhmien alkoholinkäyttöä, mikä edelleen kasvattaisi palvelujärjestelmän kuormitusta. Tämä vaikeuttaisi entisestään hyvinvointialueiden taloudellista tilannetta ja hoidon ja palveluiden saatavuuden turvaamista.

Alkon kansanterveydellisen aseman mureneminen

Etämyynnin salliminen kaikille alkoholijuomille tarkoittaisi käytännössä Alkon vähittäismyynnin yksinoikeusjärjestelmän purkautumista jollain aikavälillä. Alkon kansanterveydellinen tehtävä ja asema muuttuisivat merkittävästi pidemmällä tähtäimellä, mikä olisi ristiriidassa hallitusohjelman kirjausten kanssa, joissa on selkeästi linjattu Alkon nykyisen aseman säilyttämisestä. Vähittäismyynnin yksinoikeusjärjestelmän purkautuminen myös johtaisi todennäköisesti kaiken alkoholin siirtymiseen päivittäistavarakauppaan.

Alkoholilain tarkoituksen hämärtyminen

Alkoholilain 1 §:ssä määritellään lain tarkoitukseksi vähentää alkoholin kulutusta rajoittamalla tai valvomalla alkoholiin liittyvää elinkeinotoimintaa niin, että lain avulla voidaan ehkäistä alkoholin käyttäjilleen, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle aiheuttamia haittoja. Alkoholilain 1 § ei esitetä muutettavaksi. Toisin sanoen alkoholilain tarkoitusta ei esitetä muutettavaksi, mutta esitetyt lakimuutokset eivät tue lain tarkoitusta.

Kunnioittavasti esitämme, että luonnoksessa esitettyjä alkoholilain muutoksia ei tehtäisi.

Ikonen Yrmy
A-Kiltojen Liitto ry